

Áhættustefna 2018-2020

LÍFSVERK lífeyrissjóður

EFNISYFIRLIT

1	SKILGREINING Á ÁHÆTTU OG SKIPULAG	4
1.1.1	INNANGUR	4
1.2	SKILGREINING Á ÁHÆTTU	4
1.3	ÁHÆTTUFLOKKUN	4
1.4	ÁBYRGÐARÆÐILAR	5
1.5	SKIPULAG ÁHÆTTUSTÝRINGAR	6
1.5.1	STJÓRN	6
1.5.2	FRAMKVÆMDASTJÓRI	6
1.5.3	FORSTÖÐUMAÐUR EIGNASTÝRINGAR	6
1.5.4	FJÁRMÁLASTJÓRI – ÁBYRGÐARMAÐUR ÁHÆTTUSTÝRINGAR	6
1.5.5	VERÐBRÉFASKRÁNING	6
1.5.6	ENDURSKOÐUNARNEFND	6
1.5.7	INNRI ENDURSKOÐANDI	7
1.5.8	YTRI ENDURSKOÐANDI	7
1.5.9	TRYGGINGASTÆRÐFRÆÐINGUR	7
1.5.10	NÁNARA SKIPULAG	7
1.6	MIKILVÆGI ÁHÆTTUSTÝRINGAR	7
1.7	SAMSPIL ÁHÆTTUSTEFNU OG FJÁRFESTINGARSTEFNU	8
1.8	EIGÐ ÁHÆTTUMAT OG ENDURSKOÐUN STEFNU	8
1.9	BROT Á STEFNU	8
2	ÁHÆTTUFLOKKAR	10
2.1	LÍFEYRISTRYGGINGARÁHÆTTA	10
2.1.1	SKERÐINGAÁHÆTTA	10
2.1.2	IÐGJALDAÁHÆTTA	10
2.1.3	UMHVERFISÁHÆTTA	10
2.1.4	LÝÐFRÆÐILEG ÁHÆTTA	10
2.1.5	RÉTTINDAFLUTNINGSÁHÆTTA	10
2.2	LAUSAFJÁRÁHÆTTA	10
2.2.1	SELJANLEIKAÁHÆTTA	10
2.2.2	ÚTSTREYMISÁHÆTTA	10
2.3	MÓTÆILAÁHÆTTA	11
2.3.1	ÚTLÁNAÁHÆTTA	11
2.3.2	SAMÞJÓPPUNARÁHÆTTA	11
2.3.3	LANDSÁHÆTTA	11

2.3.4	AFHENDINGAR- OG UPPGJÖRSÁHÆTTA	11
2.4	FJÁRHAGSLEG ÁHÆTTA	11
2.4.1	VAXTA- OG ENDURFJÁRFESTINGAÁHÆTTA	11
2.4.2	UPPGREIÐSLUÁHÆTTA	12
2.4.3	MARKAÐSÁHÆTTA	12
2.4.4	GJALDMIÐLAÁHÆTTA	12
2.4.5	ÓSAMRÆMISÁHÆTTA (Á EINGÖNGU VIÐ UM SAMTRYGGINGARDEILD)	12
2.4.6	VERÐBÓLGUÁHÆTTA	12
2.4.7	ÁHÆTTA VEGNA EIGNA UTAN EFNAHAGSREIKNINGS	13
2.5	REKSTRARÁHÆTTA	13
2.5.1	STARFSMANNAÁHÆTTA	13
2.5.2	ÁHÆTTA VEGNA SVIKA	13
2.5.3	ÁHÆTTA VEGNA UPPLÝSINGATÆKNI	13
2.5.4	ORÐSPORSÁHÆTTA	13
2.5.5	PÓLITÍSK ÁHÆTTA / LÖG OG REGLUR	13
2.5.6	SKJALAÁHÆTTA	14
2.5.7	ÚRSKURÐARÁHÆTTA LÍFEYRIS (Á EINGÖNGU VIÐ UM SAMTRYGGINGARDEILD)	14
2.5.8	ÁHÆTTA VEGNA ÚTVISTUNAR	14
2.5.9	UPPLÝSINGAÁHÆTTA	15
3	FRAMKVÆMD ÁHÆTTUSTÝRINGARSTEFNU	16
3.1	FYRIRBYGGJANDI OG VIRK ÁHÆTTUSTÝRING	16
3.2	ÁHÆTTUSKRÁ OG ÁHÆTTUDAGSKRÁ	16
3.3	SKÝRSLUGJÖF	16
3.4	HLÍTINGARSKRÁ	16
	UNDIRRITUN STJÓRNAR	17
	VIÐAUKI 1: HLÍTINGASKRÁ	18
	VIÐAUKI 2: ÁHÆTTUFLOKKAR FYRIR SKÝRSLUR	19
	VIÐAUKI 3: ÁHÆTTUSKRÁ	20
	VIÐAUKI 4: DAGSKRÁ ÁHÆTTUSTÝRINGAR*	23

1 SKILGREINING Á ÁHÆTTU OG SKIPULAG

1.1.1 INNGANGUR

Áhættustefna Lífsverks er sett í samræmi við reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða.

Tilgangurinn með áhættustefnu sjóðsins er að skilgreina skipulag, umsjón og ábyrgð er varðar framkvæmd áhættustýringar, að skilgreina þá áhættuþætti sem sjóðurinn vill fylgjast með og jafnframt að skilgreina hvernig fylgst verður með þessum áhættuþáttum. Einnig er gerð áhættuskrá/áhættudagskrá sem fer yfir alla áhættuþætti, hvar og hvernig þeir eru mældir og flokkar þá eftir mikilvægi. Saman ná áhættustefna þessi og fjárfestingastefna sjóðsins yfir bæði áhættustefnu í skilningi 3.gr. og áhættustýringarstefnu í skilningi 5.gr. reglugerðar nr. 590/2017.

Við gerð áhættustefnunnar var horft til mikilvægis og einfaldleikinn í hávegum hafður. Lögð var áhersla á að hægt sé að framfylgja henni með raunhæfum hætti í daglegu starfi. Í 8.gr. reglugerðar nr. 590/2017 kemur fram að við heildar áhættustýringu hvers sjóðs þarf að taka tillit til stærðar, mannafla og einkenna við mat á hæfilegu umfangi áhættustýringar. Áfram verður hugað að mikilvægi og samspili einstakra þátta í stefnunni og með hvaða hætti best er að haga áhættustýringu sjóðsins. Hafa skal í huga að ólíklegt er að hægt sé að tiltaka allar áhættur sem upp kunna að koma. Áhættustefna er sett til þriggja ára í senn.

1.2 SKILGREINING Á ÁHÆTTU

Áhætta er skilgreind sem hætta á atburði sem dregur úr líkunum á því að lífeyrissjóðurinn nái markmiðum sínum, en meginmarkmið lífeyrissjóðsins er að greiða lífeyri samkvæmt samþykktum.

Áhætta samtryggingardeildar er því öll þau atvik er geta marktækt haft áhrif á getu lífeyrissjóðsins til að standa við skuldbindingar sínar, þ.e. að tryggingafræðileg staða verði neikvæð til skemmri eða lengri tíma, samanber 2. mgr. 39. laga nr. 129/1997. Áhættan nær bæði til atvika er lúta að eignum og skuldbindingum.

Áhætta samkvæmt þessari skilgreiningu nær sér í lagi yfir hættuna á fjárhagslegu tapi sem leiðir af atburði og fellur undir einn eða fleiri af þeim áhættuþáttum sem sjóðurinn skilgreinir og leiðir ekki til jafn mikillar eða meiri lækkunar skuldbindinga á sama tíma.

Áhætta séreignardeildar er því öll þau atvik sem auka marktækt líkurnar á því að eignir/réttindi rétthafa skerðist til skemmri eða lengri tíma.

1.3 ÁHÆTTUFLOKKUN

Áhættu samtryggingardeildar sjóðsins er skipt í fjárhagslega áhættu, lausafjáraáhættu, mótaðilaáhættu, lífeyristryggingaráhættu og rekstraráhættu. Áhættu séreignardeildar er skipt í fjóra flokka; fjárhagslega áhættu, lausafjáraáhættu, mótaðilaáhættu og rekstraráhættu.

Fjárhagsleg áhætta, lausafjáráhætta, mótaðilaáhætta og lífeyristryggingaráhætta er áhætta tengd eignum og skuldbindingum sjóðsins (efnahagsreikningi sjóðsins). Rekstraráhætta á m.a. rætur að rekja til áhættu tengdri upplýsingakerfum sjóðsins, framkvæmd viðskipta, ófullnægjandi verkferlum eða vanhæfi starfsmanna m.t.t. þekkingar, reynslu eða heilinda.

Samtals eru skilgreindir 28 áhættuþættir í rekstri samtryggingardeildar lífeyrissjóðsins og 22 áhættuþættir í rekstri séreignardeildar.

Lífeyristryggingaráhætta (á ekki við um séreign)

- Skerðingaráhætta
- Iðgjaldaáhætta
- Umhverfisáhætta
- Lýðfræðileg áhætta
- Réttindaflutningsáhætta

Lausafjáráhætta

- Seljanleikaáhætta
- Útstreymisáhætta

Mótaðilaáhætta

- Útlánaáhætta
- Samþjöppunaráhætta
- Landsáhætta
- Afhendingaráhætta
- Uppgjörsáhætta

Fjárhagsleg áhætta

- Vaxta og endurfjárfestingaáhætta
- Uppgreiðsluáhætta
- Markaðsáhætta
- Gjaldmiðlaáhætta
- Ósamræmisáhætta (á ekki við um séreign)
- Verðbólguáhætta
- Áhætta vegna eigna utan efnahagsreiknings

Rekstraráhætta

- Starfsmannaáhætta
- Áhætta vegna svika
- Áhætta vegna upplýsingatækni
- Orðsporsáhætta
- Pólitísk áhætta / lög og reglur
- Skjalaáhætta
- Úrskurðaráhætta lífeyris
- Áhætta vegna útvistunar
- Upplýsingaáhætta

Nánar er fjallað um hvern áhættuflokk í kafla 2.

1.4 ÁBYRGÐARAÐILAR

Stjórn sjóðsins ber ábyrgð á mótun og setningu stefnunnar og framkvæmdastjóri ber ábyrgð á framkvæmd stefnunnar. Breytingar á henni eru lagðar fyrir stjórn sjóðsins til samþykktar. Áhættustefnan nær yfir starfsemi sjóðsins, en ekki félaga og/eða fyrirtækja í eigu sjóðsins.

1.5 SKIPULAG ÁHÆTTUSTÝRINGAR

1.5.1 STJÓRN

Stjórn setur áhættustefnu og samþykkir allar breytingar á henni. Stjórn fær reglulega samantektir yfir starfsemi og áhættu sjóðsins skv. viðauka 2 til að fylgjast með áhættu sjóðsins og meta árangur af gildandi áhættustefnu.

1.5.2 FRAMKVÆMDASTJÓRI

Framkvæmdastjóri starfar í umboði stjórnar og ber ábyrgð á framkvæmd áhættustýringar. Framkvæmdastjóri ber að afhenda stjórn með reglubundnum hætti þær samantektir sem við eiga sbr. viðauka 2 og 4.

1.5.3 FORSTÖÐUMAÐUR EIGNASTÝRINGAR

Forstöðumaður eignastýringar heyrir undir framkvæmdastjóra og ber ábyrgð á daglegum rekstri eignastýringar, tekur þátt í mótun fjárfestingarstefnu, og kemur að framkvæmd einstakra þátta áhættustefnunnar. Hann er skilgreindur sem lykilstarfsmaður.

1.5.4 FJÁRMÁLASTJÓRI – ÁBYRGÐARMAÐUR ÁHÆTTUSTÝRINGAR

Fjármálastjóri er ábyrgðarmaður áhættustýringar og ber ábyrgð á greiningu, mælingu og skýrslugjöf um áhættu. Hann heyrir undir framkvæmdastjóra. Fjármálastjóri gerir m.a. skýrslu um sundurliðun eigna til FME, ber ábyrgð á veitingu sjóðfélagalána, lífeyrisúrskurðum, upplýsingamálum sjóðsins, afstemmingum og bókhaldi m.a. vegna iðgjalda og réttinda, og sér um gerð árshlutauppgjörs og ársuppgjörs. Fjármálastjóri sér um að viðhalda og þróa skráða verkferla. Fjármálastjóri fylgir eftir að ársfjórðungslegar skýrslur um fjárhagslega áhættu séu gerðar og kynnir þær fyrir stjórn. Hann er skilgreindur sem lykilstarfsmaður.

1.5.5 VERÐBRÉFASKRÁNING

Starfsmaður í verðbréfaskráningu ber ábyrgð á skýrslugjöf og uppgjöri viðskipta, þar með talið afhendingu og móttöku fjármuna, og verðbréfa. Þannig er tryggt að uppgjör viðskipta séu aðskilin frá áhættueftirliti. Hann heyrir undir framkvæmdastjóra.

1.5.6 ENDURSKOÐUNARNEFND

Endurskoðunarnefnd hefur eftirlit með fyrirkomulagi og virkni innra eftirlits sjóðsins ásamt innri endurskoðanda og fylgir eftir úrbótum á annmörkum sem fram koma við innri endurskoðun. Einnig setur nefndin fram tillögu til stjórnar um val á innri og ytri endurskoðanda og endurskoðunarfyrirtæki.

1.5.7 INNRI ENDURSKOÐANDI

Innri endurskoðandi er ráðinn af stjórn og hluti af eftirlitsaðgerðum hans nær til kannana á skipulagi og virkni heildaráhættustýringar, réttmætis áhættumats, mats á verkferlum og skýrslugjafar til stjórnar.

1.5.8 YTRI ENDURSKOÐANDI

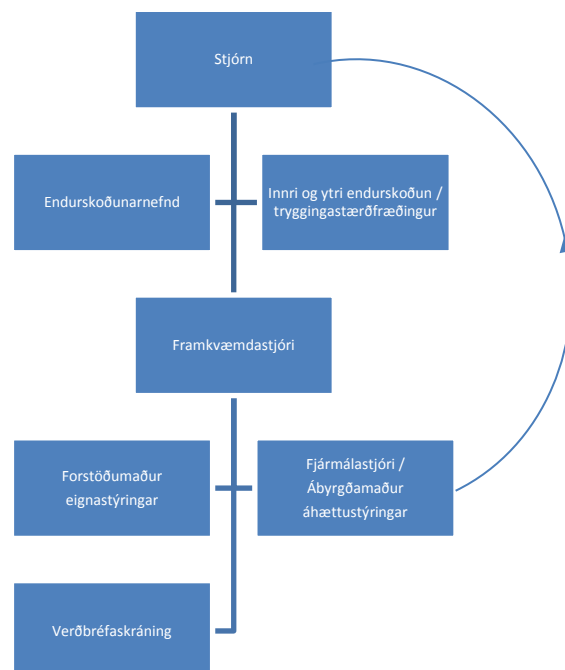
Ytri endurskoðandi er kjörinn á aðalfundi sjóðsins. Hann starfar í samræmi við starfsskyldur ytri endurskoðenda. Hlutverk ytri endurskoðanda fellur ekki með beinum hætti undir skipulag áhættustýringar.

1.5.9 TRYGGINGASTÆRÐFRÆÐINGUR

Tryggingastærðfræðingur sjóðsins ber ábyrgð á gerð árlegrar tryggingafræðilegrar athugunar, sbr. 24. gr. laga nr. 129/1997, í samræmi við 39. gr. sömu laga og framkvæmir árlegt álagspróf sem skila ber til FME. Hann skilar skýrslu til stjórnar um niðurstöður sínar og er henni til ráðgjafar um aðgerðir ef þörf er á. Hann gefur einnig álit á áhrifum breytinga á samþykktum á getu sjóðsins til að greiða lífeyri.

1.5.10 NÁNARA SKIPULAG

Einfalt skipurit sjóðsins er sýnt á myndinni hér að neðan. Fjármálastjóri / ábyrgðarmaður áhættustýringar hefur einnig milliliðalausan aðgang að stjórn sjóðsins.

1.6 MIKILVÆGI ÁHÆTTUSTÝRINGAR

Sjóðurinn leggur áherslu á að starfsmenn sjóðsins hafi skilning á hlutverki sínu í ferli áhættustýringar og eftirlits og taki fullan þátt í því. Í því samhengi þurfa allir starfsmenn

sjóðsins sem falla undir skipulag áhættustýringar að skrifa undir yfirlýsingu um að þeir hafi lesið og skilið áhættustefnu sjóðsins og/eða fjárfestingastefnu sjóðsins.

1.7 SAMSPIL ÁHÆTTUSTEFNU OG FJÁRFESTINGARSTEFNU

Samkvæmt 1.mgr. 36 gr. laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, skal stjórn lífeyrissjóðs móta og kunngeira fjárfestingarstefnu fyrir sjóðinn og einstakar deildir hans og ávaxta fé sjóðsins og einstakra deilda hans í samræmi við reglur, m.a. gæta þess að eignir sjóðsins séu nægilega fjölbreyttar til að komið sé í veg fyrir samþjöppun og uppsöfnun áhættu í eignasafninu. . Fjárfestingarstefna sjóðsins gegnir því mikilvægu hlutverki í áhættustýringu sjóðsins.

Hlutverk fjárfestingarstefnu í áhættustýringu sjóðsins er að skilgreina áhættuþol sjóðsins og áhættuvilja stjórnar, setja fram þau eignastýringarviðmið fyrir áhættuþætti sem sjóðurinn hyggst nota, sem og fjalla um og greina helstu áhættuþætti sjóðsins. Þar eru sett fram meðal annars ítarleg viðmið og takmarkanir fyrir samþjöppunaráhættu sem sjóðnum ber að framfylgja. Í árlegri fjárfestingarstefnu sjóðsins er jafnframt farið yfir helstu áhættuþætti fyrir utan rekstraráhættu.

Áhættustefna sjóðsins skilgreinir hins vegar skipulag, umsjón og ábyrgð er varðar framkvæmd áhættustýringar, skilgreinir þá áhættuþætti sem sjóðurinn vill fylgjast með og jafnframt skilgreinir hún hvernig fylgst verður með þessum áhættuþáttum. Einnig er gerð áhættuskrá/áhættudagskrá sem fer yfir alla áhættuþætti, hvar og hvernig þeir eru mældir og flokkar þá eftir mikilvægi.

1.8 EIGIÐ ÁHÆTTUMAT OG ENDURSKOÐUN STEFNU

Í samræmi við reglugerð 590/2017 ber stjórn ábyrgð á að framkvæmt sé eigið áhættumat a.m.k. árlega og hvenær sem verulegar breytingar verða á áhættusniði sjóðsins. Eigið áhættumat skal taka tillit til allra viðeigandi áhættuþátta, vera framsýnt og í samræmi við rekstur og stefnur lífeyrissjóðsins.

Framkvæmdastjóri skal leggja skýrslu um eigið áhættumat fyrir stjórn fyrir lok maí ár hvert og fara yfir helstu áhersluatriði á sviði áhættueftirlits og áhættustýringar og tillögur að breytingum á áhættustefnu ef þörf krefur. Stjórn rýnir ferlið við gerð eigin áhættumats og endurskoðar forsendur og niðurstöður. Niðurstaða af rýni stjórnar skal vera skjalfest og hluti af áhættumatinu. Endanlegu áhættumati skal skilað til FME fyrir lok júní ár hvert.

1.9 BROT Á STEFNU

Öll brot á áhættustefnu skal tafarlaust tilkynna til framkvæmdastjóra, sem ákveður hvort tilefni sé til að upplýsa stjórn um viðkomandi tilvik. Framkvæmdastjóri skal reyna eftir fremsta megni og svo fljótt sem auðið er bregðast við og lágmarka skaða.

Ef um alvarleg frávík er að ræða eða brot á skilgreindum mörkum áhættu skal tilkynna þau Fjármálaeftirlitinu innan 10 virkra daga. Einnig skal tilkynnt ef upp koma tilvik þar sem eftirlitskerfið tekur ekki með fullnægjandi hætti á skilgreindri áhættu sem lífeyrissjóðurinn telur geta haft áhrif á rekstur sjóðsins.

2 ÁHÆTTUFLOKKAR

2.1 LÍFEYRISTRYGGINGARÁHÆTTA

2.1.1 SKERÐINGAÁHÆTTA

Hættan á því að skerða þurfi réttindi sjóðfélaga ef skuldbindingar vaxa meira en eignir sjóðsins. Hægt er að meta þessa áhættu með punktstöðu (núverandi tryggingafræðileg staða sjóðsins), eða meta sem líkindadreifingu.

2.1.2 IÐGJALDAÁHÆTTA

Hættan sem stafar af miklum samdrætti í iðgjöldum. Meta þarf nýliðun í sjóðnum og fylgjast með launaþróun og atvinnustigi til að meta iðgjaldaáhættu.

2.1.3 UMHVERFISÁHÆTTA

Hættan á að neikvæð þróun í ytra umhverfi sjóðsins, þar á meðal að félagslegar og hagrænar breytingar, leiði til aukinnar lífeyrisbyrði sjóðsins. Langvarandi atvinnuleysi eykur til að mynda líkur á örorku, sem hefur áhrif á lýðfræðilega áhættu. Umhverfisáhætta nær jafnframt yfir kerfislega áhættu, þ.e. hættan á að almennir erfiðleikar í lífeyriskerfinu eða erfiðleikar hjá öðrum lífeyrissjóðum hafi neikvæð áhrif á starfsemi sjóðsins.

2.1.4 LÝÐFRÆÐILEG ÁHÆTTA

Hættan á að lýðfræðileg samsetning sjóðfélaga breytist á þann veg að skuldbindingar hækki umfram áætlanir. Helstu áhrifaþættir eru aukinn lífaldur og örorkutíðni.

2.1.5 RÉTTINDAFLUTNINGSÁHÆTTA

Hættan á að sjóðfélagar flytji réttindi sín. Samkvæmt lögum og samþykktum hvað varðar samtryggingardeild sjóðsins er slíkt ekki heimilt nema þegar kemur að töku lífeyris, eða vegna endurgreiðslu til erlendra ríkisborgara þegar þeir flytjast úr landi. Annað gildir um séreignardeild.

2.2 LAUSAFJÁRÁHÆTTA

2.2.1 SELJANLEIKAÁHÆTTA

Seljanleikaáhætta felur í sér þá áhættu að ekki sé hægt að selja (eða kaupa) tiltekinn fjármálagerning á viðunandi verði með stuttum fyrirvara. Slíkt getur komið til vegna óvenjulegra markaðsaðstæðna en einnig vegna eiginleika viðkomandi fjármálagernings. Algengur mælikvarði á seljanleika fæst með því að athuga veltu viðkomandi verðbréfa (t.d. meðal dagsvelta) og bera saman við eignastöðu sjóðsins í sama verðbréfi.

2.2.2 ÚTSTREYMISÁHÆTTA

Útstreymisáhætta er sú áhætta að ekki sé hægt að standa við greiðslur í krónum eða erlendum myntum, t.d. vegna lífeyrisskuldbindinga, skuldbindinga í sjóðum, vegna uppgjör samninga eða úttekta á séreignarsparnaði. Skoða þarf vænt nettó innstreymi/útstreymi lífeyrissjóðsins og meta áhættu á fráviki frá þeirri áætlun.

2.3 MÓTAÐILAÁHÆTTA

2.3.1 ÚTLÁNAÁHÆTTA

Útlánaáhætta er hér skilgreind sem sú áhætta að mótaðilar standi ekki skil á greiðslum af fjármálagerningum eða vegna samninga sem fela í sér útlánaígildi (e. credit exposure). Dæmi um slíka fjármálagerninga eru skuldabréf, víxlar, skuldaviðurkenningar og innlán, en dæmi um aðra samninga sem geta falið í sér útlánaígildi eru afleiðusamningar. Útlánaáhætta er jafnan mæld með gjaldþolsprófi eða láns hæfismati.

2.3.2 SAMÞJÖPPUNARÁHÆTTA

Samþjöppunaráhætta er skilgreind sem heildaráhætta eignasafns af tilteknum mótaðila og aðilum tengdum honum. Samþjöppunaráhætta felur þannig í sér samanlagða áhættu eigna og samninga sem annaðhvort eru útgefnir af mótaðila eða fela í sér útlánaígildi á hann, þ.m.t. hlutabréfa, skuldabréfa, afleiðna og annarra fjármálagerninga. Í þessu sambandi er litið á tengda aðila sem sama aðilann. Tengdir aðilar teljast hér vera þeir aðilar sem tengdir eru vegna sterkra eigna- eða stjórnunartengsla.

2.3.3 LANDSÁHÆTTA

Hættan á að fjárfestingar lífeyrissjóðs séu of tengdar einu landi eða landsvæði. Í sumum tilvikum er landsáættu ruglað saman við pólitíska áhættu, en landsáhætta er víðtækari og nær til fjölmargra þátta sem einkenna einstök landssvæði.

2.3.4 AFHENDINGAR- OG UPPGJÖRSÁHÆTTA

Afhendingar- og uppgjörssáhætta er sú áhætta að uppgjör viðskipta sé ekki í samræmi við fyrirmæli, t.d. vegna þess að mótaðili afhendir ekki verðbréf eða greiðslu. Afhendingaráhætta er jafnframt skilgreind sem sú áhætta að eignir tapist vegna gjaldþrots (eða greiðslufalls) vörsluaðila, þ.e. þegar eignir sjóðsins eru í vörslu hjá 3ja aðila.

2.4 FJÁRHAGSLEG ÁHÆTTA

2.4.1 VAXTA- OG ENDURFJÁRFESTINGAÁHÆTTA

Hættan á að breytingar á vöxtum og lögun vaxtaferils leiði til lækkunar á virði skuldabréfa. Ef vextir hækka getur sjóðurinn þurft að innleysa gengistap við sölu á skuldabréfum sem keypt voru á lægri vöxtum þar sem samtryggingardeild sjóðsins gerir skuldabréf upp á kaupkröfu. Jafnframt getur lækkandi vaxtaumhverfi leitt til lægri kaupkröfu nýrra skuldabréfa þegar núverandi skuldabréf eru á gjalddaga og þegar fjárfest er fyrir innflæði.

Þessari áhættu er hægt að stýra með hlutfalli fastra vaxta og breytilegra, uppgreiðanlegra skuldabréfa og óuppgreiðanlegra, líftíma skuldabréfa og hlutfalli skuldabréfa í sjóðnum.

Séreignarleidir Lífsverks gera skuldabréf upp á markaðskröfu sem hafa daglegt viðskiptaverð og því hefur breyting á vöxtum og lögun vaxtaferils bein áhrif á þann hluta eignasafnsins. Þau skuldabréf sem ekki hafa daglegt viðskiptaverð eru gerð upp á kaupkröfu.

2.4.2 UPPGREIÐSLUÁHÆTTA

Sum skuldabréf eru með uppgreiðsluheimild, sem felur í sér uppgreiðsluáhættu fyrir lífeyrissjóðinn. Samkvæmt reglum sem Félag íslenskra tryggingastærðfræðinga (FÍT) hefur gefið út er uppgreiðsluáhætta skilgreind sem líkur á að uppgreiðslur vaxi eftir því sem munur á vöxtum skuldabréfa og markaðsvöxtum er meiri. Þegar verðmæti uppgreiðsluhæfra skuldabréfa með föstum vöxtum er metið í tryggingafræðilegri úttekt samtryggingardeildar sjóðsins skal samkvæmt 20. gr. reglugerðar nr. 391/1998 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða „taka tillit til þess til lækkunar mats í samræmi við reglur gefnar út af Félagi íslenskra tryggingastærðfringa“.

2.4.3 MARKAÐSÁHÆTTA

Hætta á lækkun markaðsvirðis verðbréfa með breytilegar tekjur, svo sem hlutabréfa og hlutdeildarskírteina verðbréfa. VaR (Value at Risk) er notað til að meta líkur á tilteknu tapi miðað við eignasafn sjóðsins og söguleg gögn. Staðalfrávik er notað til að meta flókt/sveiflur eignasafna.

2.4.4 GJALDMIÐLAÁHÆTTA

Gjaldmiðlaáhætta sjóðsins felst í hættu á að sveiflur á gengi krónunnar annars vegar og erlendra myntkrossa hinsvegar geti haft neikvæð áhrif á eignastöðu sjóðsins. Þessari áhættu er hægt að stýra með framvirkum samningum og valréttum, háð leyfi Seðlabankans. Við núverandi aðstæður felst stýring þessarar áhættu í stýringu á hlutfalli erlendra eigna í eignasafni sjóðsins og hlutfalli annarra eigna sem sýna fylgni við gengi krónunnar.

2.4.5 ÓSAMRÆMISÁHÆTTA (Á EINGÖNGU VIÐ UM SAMTRYGGINGARDEILD)

Hættan á ósamræmi í breytingum á markaðsverði eigna annars vegar og skuldbindinga hins vegar. Dæmi um áhættuþátt er verðtrygging. Lífeyrisréttindi eru verðtryggðar skuldbindingar, en eignasafn er sjaldnast verðtryggt að fullu. Ýmsar eignir hafa þó eiginleika óbeinnar verðtryggingar. Álagspróf eða næmnipróf eru dæmigerð próf fyrir ósamræmi eigna og skuldbindinga þar sem leitast er við að meta næmni eigna og skuldbindinga fyrir breytingum á vöxtum, verðbólgu og öðrum þáttum sem eru sameiginlegir eignum og skuldbindingum.

2.4.6 VERÐBÓLGUÁHÆTTA

Verðbólguáhætta er sú hættu að verðbólga valdi hækkun á lífeyrisskuldbindingum umfram raunávöxtun óverðtryggðra eigna.

Verðbólguáhætta í séreignarleiðum sjóðsins er sú hættu að verðbólga leiði til lægri raunávöxtunar í þeim deildum sem eru ekki 100% verðtryggðar.

2.4.7 ÁHÆTTA VEGNA EIGNA UTAN EFNAHAGSREIKNINGS

Hætta á breytingum á undirliggjandi eignum eða skuldbindingum utan efnahags. Framvirkir gjaldmiðlasamningar, afleiður og skuldbindandi samningar um greiðslur í framtakssjóði eru dæmi um eignir og skuldbindingar utan efnahagsreiknings.

2.5 REKSTRARÁHÆTTA

2.5.1 STARFSMANNAÁHÆTTA

Almenn hættu á að uppsagnir eða veikindi starfsmanna leiði til rekstrarerfiðleika. Þjálfun starfsmanna og afleysingarmanna og verkferlar eru dæmi um aðgerðir til að draga úr slíkri áhættu. Almenn áhætta sem snýr að hlítingu starfsmanna við reglur, verkferla og samþykktir sjóðsins. Sama á við um hlítingu við lög og reglur samkvæmt lögum um starfsemi lífeyrissjóða.

2.5.2 ÁHÆTTA VEGNA SVIKA

Hætta á svikum, sem valda sjóðnum fjárhagslegu tjóni. Áhættan getur snúið að svikum starfsmanna eða peningaþvætti. Aðskilnaður starfa og kerfislægar aðgangstýringar eru dæmigerðar aðgerðir gegn mögulegri sviksemi, ásamt afstemmingum á reikningum og almennri eignatalningu.

2.5.3 ÁHÆTTA VEGNA UPPLÝSINGATÆKNI

Hér undir fellur bæði áhætta vegna vélbúnaðar og hugbúnaðar. Vél- og hugbúnaður sem lífeyrissjóðir nota í daglegum rekstri þarf að standast kröfur staðla um upplýsingaöryggi og til staðar þurfa að vera viðbúnaðaráætlanir sem tryggja áframhaldandi rekstur ef upplýsingakerfi verður óvirkt.

2.5.4 ORÐSPORSÁHÆTTA

Hættan á fjárhagslegu tjóni vegna þess að orðspor lífeyrissjóðs hefur beðið hnekki. Orðsporsáhætta og iðgjaldaáhætta eru tengdar að því leyti, að ef lífeyrissjóður fær á sig slæmt orð getur það leitt til þess að iðgjöld dragast saman vegna lélegrar nýliðunar. Þá getur slæmt orðspor leitt til þess að réttahafar séreignar flytji réttindi sín til annarra sjóða, sem getur aukið lausafjár- og seljanleikaáhættu.

2.5.5 PÓLITÍSK ÁHÆTTA / LÖG OG REGLUR

Áhættan af því að aðgerðir eða aðgerðarleysi stjórnvalda auki lífeyrisbyrði sjóðs, auk annarra neikvæðra áhrifa sem óvissa um mögulegar stjórnvaldsaðgerðir kann að skapa. Undir þetta falla breytingar á lögum eða reglum um starfseminu eða túlkun þeirra sem valda verulegum breytingum á starfseminni. Þetta kunna t.d. að vera breytingar á lögum um lífeyrissjóði, uppgjorsreglum, skattalögum, lögum um aðra aðila sem hafa áhrif á starfsemi

sjóðsins, eftirliti og eftirlitsreglum, heimildum til fjárfestinga o.s.frv. Erfitt er að setja mælikvarða á pólitíska áhættu, en mikilvægt að fylgjast með þróun mála og reyna að hafa áhrif þar á. Hlutverk Landssamtaka lífeyrissjóða er mikilvægt í þessu samhengi.

2.5.6 SKJALAÁHÆTTA

Undir þennan flokk falla brot á ákvæðum laga, reglugerða eða opinberra fyrirmæla, brot á samningum (samningsáhætta), ófullnægjandi samningsgerð (skjalaáhætta) og ófullnægjandi undirbúningur dómsmála. Þá má einnig nefna aðgerðir dómstóla og stjórnvalda, t.d. beitingu sekta eða að túlkun skilmála eða samþykktar verði á annan hátt en sjóðurinn gerir ráð fyrir. Nærtækt dæmi um slíka áhættu eru skilmálar lána með gjaldmiðlatengingu sem stóðust ekki lög og leiða mögulega til taps.

2.5.7 ÚRSKURÐARÁHÆTTA LÍFEYRIS (Á EINGÖNGU VIÐ UM SAMTRYGGINGARDEILD)

Hætta á að lífeyrisúrskurðir séu ekki samkvæmt samþykktum. Kerfisbundin villa í úrskurði lífeyris, sem er í ósamræmi við samþykktir lífeyrissjóðs, getur gefið ranga mynd af stöðu sjóðsins og leitt til endurkrafna. Þá getur túlkun samþykktar falið í sér áhættu.

2.5.8 ÁHÆTTA VEGNA ÚTVISTUNAR

Oft er ákveðið að úthýsa tilteknum hluta starfseminnar. Ástæður úthýsingar kunna að vera margar, s.s. að sérþekking sé ekki til staðar eða að talið sé óhagkvæmt að koma henni upp innanhúss, eða að það er talin góð leið til að draga úr kostnaði. Stundum er verkefnum úthýst að hluta til að fá samanburð eða samkeppni við eigin starfsemi. Úthýsingu fylgir ýmiss konar áhætta sem hafa þarf í huga:

- Mögulega minni yfirsýn
- Minni aðgangur að verkferlum og skipulagi
- Úthýsingaraðili uppfyllir ekki samninga
- Starfsmenn úthýsingaraðila lúta ekki boðvaldi eða verkstjórn lífeyrissjóðsins, þótt þeir gegni mikilvægum störfum fyrir hann
- Hæfni starfsmanna úthýsingaraðila er ófullnægjandi
- Fjárhagsstaða úthýsingaraðila er ófullnægjandi
- Ekki er nægjanlegt eftirlit með starfsemi úthýsingaraðila og tók á slíku eftirliti eru takmörkuð
- Samningar taka ekki á gjaldproti úthýsingaraðila
- Uppsagnarfrestur er ekki nægilega skýr þegar úthýsingaraðili skilar ekki tilætluðum árangri
- Áætlanir um rekstrarsamfellu hafa ekki verið gerðar til að tryggja rekstrarsamfellu ef úthýsingaraðili stendur ekki við skuldbindingar sínar eða árangur hans er ófullnægjandi
- Áætlanir úthýsingaraðila um rekstrarsamfellu og viðbrögð við áföllum hafa ekki verið könnuð
- Úthýsingaraðili misfer með trúnaðarupplýsingar

2.5.9 UPPLÝSINGAÁHÆTTA

Hætta á að upplýsingar sem sjóðurinn lætur frá sér gefi villandi mynd eða leiði til ákvarðanatöku sjóðfélaga á röngum forsendum. Samkvæmt 3. mgr. 18. gr. laga nr. 129/1997 um lífeyrissjóði skal senda sjóðfélögum yfirlit um iðgjaldagreiðslur eigi sjaldnar en á hálfis árs fresti. Yfirlitinu skal fylgja áskorun til sjóðfélaga um að gera án tafar athugasemdir ef sannanlega innheimt iðgjöld hafa ekki borist sjóðnum. Fáí sjóðfélagar yfirlit ekki reglulega eða ef upplýsingar eru rangar í yfirlitum getur það skapað tjónaábyrgð vegna sjóðfélaga sem ekki gátu brugðist við innan tímaramma laga um ábyrgðasjóð launa. Þá kunna rangar upplýsingar um samsetningu séreignaleiða eða fjárfestingarstefnu þeirra að valda sjóðnum tjóni og ímyndarskaða.

3 FRAMKVÆMD ÁHÆTTUSTÝRINGARSTEFNU

3.1 FYRIRBYGGJANDI OG VIRK ÁHÆTTUSTÝRING

Við áhættustýringu sjóðsins er stuðst bæði við fyrirbyggjandi ráðstafanir í áhættustýringu og virka áhættustýringu. Rétt er að hafa í huga að áhætta þarf ekki að vera slæm fyrir sjóðinn og í sumum tilvikum er æskilegt að sjóðurinn taki ákveðna áhættu með það markmið að bæta tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar sjóðsins og vænta ávöxtun séreignarleidda. Gera þarf greinarmun á fyrirbyggjandi ráðstöfunum í áhættustýringu og virkri áhættustýringu. Fyrirbyggjandi ráðstafanir í áhættustýringu ná yfir:

- Þau viðmið sem sett eru um áhættuflokka í fjárfestingarstefnu sjóðsins
 - Umfjöllun og greiningu á áhættuflokkum
 - Verkferla sem settir eru
 - Sviðsmyndir fyrir áhættuflokka
- Virk áhættustýring nær yfir:
- Reglulegar mælingar og skýrslugjöf
 - Auka úttektir
 - Vöktun á ákveðnum áhættuflokkum

Framkvæmd stýringar á rekstraráhættu fer m.a. fram með verkferlum og vinnubrögðum, aðgreiningu starfa og innri endurskoðun þar sem sérstök endurskoðun fer m.a. fram á upplýsingakerfum. Verkferlar eru í stöðugri þróun. Mælingu fjárhagslegrar áhættu er útvistað.

3.2 ÁHÆTTUSKRÁ OG ÁHÆTTUDAGSKRÁ

Í áhættuskrá (viðauki 3) er yfirlit yfir helstu áhættuflokka. Þar koma jafnframt fram þau viðmið sem sett eru fyrir hvern áhættuflokk, hverjar eru fyrirbyggjandi ráðstafanir og hvernig virk áhættustýring fer fram. Jafnframt er lagt mat á mikilvægi áhættugreiningar (rautt-mikil áhætta, gult-meðal áhætta, grænt-lítill áhætta). Í áhættudagskrá (viðauki 4) er yfirlit um í hvaða mánuði hver áhættuflokkur er mældur. Eru þetta lágmarksmælingar.

3.3 SKÝRSLUGJÖF

Tryggja þarf að skýrslugjöf, sem er mikilvægur hluti af áhættustýringu sjóðsins, nái yfir þá áhættuflokka sem henni er ætlað að vakta, sem og að tíðni skýrslugjafar sé í samræmi við mikilvægi. Í viðauka 2 er yfirlit yfir skýrslur sjóðsins sem fjalla um áhættuflokka.

3.4 HLÍTINGARSKRÁ

Nauðsynlegt er að athuga reglulega hvort starfsemi sjóðsins sé ekki í samræmi við áhættustefnu þessa. Hlítingaskrá í viðauka 1 er leiðbeinandi fyrir innri endurskoðanda til að athuga hvort starfsmenn sjóðsins hafi hlítt ákvæðum áhættustefnu. Jafnframt gagnast það starfsmönnum sjóðsins hvað varðar yfirsýn yfir mikilvægustu atriðin sem þeim ber að hlíta.

UNDIRRITUN STJÓRNAR

Stjórn LÍFSVERKS lífeyrissjóðs staðfestir hér með áhættustefnu sjóðsins 2018-2020.

Reykjavík, 21. desember 2017

Stjórn LÍFSVERKS lífeyrissjóðs

Práinn Valur Hreggviðsson, formaður

Brynja Baldursdóttir, varaformaður

Agnar Kofoed-Hansen, meðstjórnandi

Björn Ágúst Björnsson, meðstjórnandi

Helena Sigurðardóttir, meðstjórnandi

VIÐAUKI 1: HLÍTINGASKRÁ

Framkvæmd áhættustýringar	Ákvæði áhættustefnu	Eftirlitsþættir
Eigið áhættumat	Í samræmi við reglugerð 590/2017 ber stjórn ábyrgð á að framkvæmt sé eigið áhættumat a.m.k. árlega og hvenær sem verulegar breytingar verða á áhættusniði sjóðsins. Eigið áhættumat skal taka tillit til allra viðeigandi áhættuþátta, vera framsýnt og í samræmi við rekstur og stefnur lífeyrissjóðsins.	Var eigið áhættumat lagt fyrir stjórn á réttum tíma ?
		Uppfyllti eigið áhættumat ákvæði reglugerðar nr. 590/2017 ?
		Var eigið áhættumat sent til FME fyrir tilskilið tímamark ?
Skýrslur um áhættuflokka og dagskrá áhættustýringar	Skýrslur þurfa að fjalla um ákveðna áhættuflokka sbr. viðauka 2 og tímasetning á að vera í samræmi við dagskrá áhættustýringar (viðauki 4).	Var skýrslunum skilað á réttum tíma sbr. viðauka 4 ?
		Fjölluðu skýrslurnar um áhættuflokka skv. viðauka 2 ?
Upplýst undirritun starfsmanna	Þeir starfsmenn sem falla undir skipulag áhættustefnu þurfa að skrifa undir yfirlýsingu um að þeir hafi lesið og skilið áhættustefnu sjóðsins og/eða áhættustefnu og þær skorður/viðmið sem þar eru settar fram.	Hafa starfsmenn sem falla undir skipulag áhættustefnu undirritað yfirlýsingu ?
Ábyrgð á fjárhagsupplýsingum	Fjármálastjóri fer einnig með skrifstofustjórn og ber ábyrgð á skýrslugerð, afstemmingum og bókhaldi og sér um gerð árshlutauppgjörs og ársuppgjörs.	Var skýrslum skilað og uppgjör gert?
Ábyrgð á eignastýringu	Forstöðumaður eignastýringar ber ábyrgð á daglegum rekstri eignastýringar, og tekur þátt í mótun fjárfestingarstefnu. Ábyrgðarmaður áhættustýringar fylgir eftir að ársfjórðungslegar skýrslur um fjárhagslega áhættu séu gerðar og kynnir þær fyrir stjórn.	Voru ársfjórðungslegar skýrslur um fjárhagslega áhættu gerðar, auk fjárfestingarstefnu?

VIÐAUKI 2: ÁHÆTTUFLOKKAR FYRIR SKÝRSLUR

Í töflunni hér að neðan má sjá yfirlit yfir skýrslur sem fjalla um áhættuflokka sem skilgreindir eru í kafla 2 í áhættustefnu. Auk þess eru efnistöð samantektar um starfsemi áhættustýringar sett fram.

Fjárfestingarstefna* Áhættuflokkar Allir áhættuflokkar nema rekstraráhætta	Fjárhagsleg áhætta* Áhættuflokkar Vaxta- og endurfjárfestingaáhætta Uppgreiðsluáhætta Markaðsáhætta Gjaldmiðlaáhætta Hætta á ósamræmi Verðbólguáhætta Áhætta vegna eigna utan efnahagsreiknings Sviðsmyndir Álagspróf FME
Skýrsla til FME* Áhættuflokkar Mótaðilaáhætta á eignaflokka og samanburður við fjárfestingarstefnu Mótaðilaáhætta einstakra verðbréfa og samanburður við fjárfestingarstefnu	
Stjórnaryfirlit* Áhættuflokkar Allir áhættuflokkar að hluta	Tryggingafræðileg úttekt* Áhættuflokkar Skerðingaráhætta Iðgjaldaáhætta Lýðfræðileg áhætta Réttindaflutningsáhætta Útstreymisáhætta
Eigið áhættumat* Efnistöð Yfirferð yfir alla áhættuþætti Framkvæmd áhættustýringar og árangur á sl. ári Niðurstöður og tillögur	

*Er tekið fyrir á stjórnarfundum

VIÐAUKI 3: ÁHÆTTUSKRÁ

LÍFEYRISTRYGGINGARÁHÆTTA	Viðmið í fjárfestingarstefnu	Framkvæmd áhættustýringar Fyrirbyggjandi (viðmið-umfjöllun- verkferlar- sviðsmýndir)	Framkvæmd áhættustýringar Virk áhættustýring (Regluleg mæling-auka úttektir - vöktun)	Líkur	Afleiðingar	Áhættutala*	Rökstuðningur
Skerðingaráhætta	Tryggingafræðileg staða betri en -5%	Fjárfestingarstefna	Tryggingafræðileg úttekt	2	2	4	Miðlungs áhætta. Tryggingafræðileg staða er jákvæð og hagspár jákvæðar.
Iðgjaldaáhætta	Lækkun um 10%	Fjárfestingarstefna	Tryggingafræðileg úttekt/ Stjórnaryfirlit	1	2	2	Lítill áhætta. Sjáum engin merki um fækkun sjóðfélaga. Meiri líkur á aukningu eftir að sjóðurinn var opnaður.
Umhverfisáhætta		Fjárfestingarstefna		1	2	2	Lítill áhætta. Sjáum engin merki um umhverfishættu á næstunni.
Lýðfræðileg áhætta		Fjárfestingarstefna	Tryggingafræðileg úttekt	3	3	9	Mikil áhætta. Lífslíkur almennt eru stöðugt að aukast sem þýðir hærri lífeyrisbyrði.
Réttindaflutningsáhætta			Tryggingafræðileg úttekt	1	1	1	Lítill áhætta. Ekki heimilt að flytja nema til erlendra ríkisborgara og þeir eru fáir í sjóðnum.
LAUSAFJÁRÁHÆTTA							
Seljanleikaáhætta		Fjárfestingarstefna	6 mánaða fresti	1	2	2	Lítill áhætta. Hér er það kostur að sjóðurinn er lítill miðað við aðra og því er eignarhlutur í félögum oftast ekki stór sem gerir okkur auðveldara um vik að selja.
Útstreymisáhætta		Fjárfestingarstefna	Tryggingafræðileg úttekt	1	2	2	Lítill áhætta. Sjóðurinn er innstreymissjóður (meiri iðgjöld en lífeyrir).

MÓTADILAÁHÆTTA							
Útlánaáhætta	Lánshæfismat fyrir skuldara stærri en 1%	Fjárfestingarstefna/ Verkferlar/ Lánareglur	6 mánaða fresti mæling	1	3	3	Miðlungs áhætta. Alltaf einhver áhætta en staða einstaklinga og fyrirtækja er almennt góð og hagspár jákvæðar.
Sambjöppunaráhætta	Vel skilgreint í fjárf.stefnu	Fjárfestingarstefna	Skýrslur FME/Yfirlit eignir stærri en 1%	1	3	3	Miðlungs áhætta. Í litlu samfélagi er alltaf áhætta en með eftirliti og fjárfestingarstefnu er reynt að lágmarka hana.
Landsáhætta		Fjárfestingarstefna	Stjórnaryfirlit	2	3	6	Mikil áhætta. Um 80% af eignum sjóðsins eru á Íslandi og því er áhættan meiri. En stefnan er að auka vægi erlendra eigna sem minnkar áhættuna.
Afhendingar og uppgjörshætta		Fjárfestingarstefna Verkferlar		1	2	2	Lítill áhætta. Í flestum tilfellum fara viðskipti í gegnum traustan þriðja aðila.
FJÁRHAGSLEG ÁHÆTTA							
Vaxta- og endurfjárfestingaáhætta	Hliðrun vaxta um 100bp	Fjárfestingarstefna	Fjárhagsleg áhætta	3	3	9	Mikil áhætta. Sögulega eru miklar sveiflur á vaxtastigi á Íslandi. Getur haft mikil fjárhagsleg áhrif.
Uppgreiðsluáhætta		Fjárfestingarstefna	Fjárhagsleg áhætta/Stj.yfirlit	3	3	9	Mikil áhætta. Flest skuldabréfin eru með heimild til uppgreiðslu og hættan er að ekki bjóðist jafn góð kjör þegar endurfjárfest er.
Markaðsáhætta	Breyting á virði verðbréfa um 25%	Fjárfestingarstefna	Fjárhagsleg áhætta	2	3	6	Mikil áhætta. Sögulega eru töluverðar sveiflur á íslenskum markaði. Getur haft mikil fjárhagsleg áhrif.
Gjaldmiðlaáhætta	Hámark 50% af hreinni eign	Fjárfestingarstefna/ Gengisvarnir	Skýrslur FME/ Fjárhagsleg áhætta/Stj.yfirlit	2	3	6	Mikil áhætta. Krónan er lítill gjaldmiðill sem sveiflast mikið.
Ósamræmisáhætta	Verðtryggingahlutf all undir 50%	Fjárfestingarstefna	Fjárhagsleg áhætta	3	2	6	Mikil áhætta. Skuldbindingar allar verðtryggðar en einungis rúmur helmingur eigna verðtryggðar.
Verðbólguáhætta	Verðbólga 6%	Fjárfestingarstefna	Fjárhagsleg áhætta/Stj.yfirlit	2	3	6	Mikil áhætta. Spár næstu ára gera ekki ráð fyrir verðbólguþykningu en afleiðingar gætu verið miklar vegna skuldbindinga.
Áhætta vegna eigna utan efnahagsreiknings		Fjárfestingarstefna	Fjárhagsleg áhætta	1	1	1	Lítill áhætta. Litlar/engar eignir utan efnahagsr. og skuldb. áhættulitlar.

REKSTRARÁHÆTTA							
Starfsmannaáhætta		Verkferlar	Framkvæmdastjóri / stjórn	2	2	4	Miðlungs áhætta. Fáir starfsmenn og verkefnadreifing því lítil. Hætta á að þekking tapist.
Áhætta vegna svika		Verkferlar	Innri endurskoðun	1	2	2	Lítill áhætta. Góðir verkferlar og aðgreining starfa lágmarkar áhættuna.
Áhætta vegna upplýsingatækni		Verkferlar	Innri endurskoðun/Ráðgjafi vegna FME skila	1	2	2	Lítill áhætta. Einungis viðskipti við vottaða aðila með örugga afritun gagna.
Orðsporsáhætta		Verkferlar/Stefna um samfélagslega ábyrgð		2	2	4	Miðlungs áhætta. Áhætta alltaf fyrir hendi. Reynt að fyrirbyggja eins og hægt er.
Pólitísk áhætta/lög og reglur		Landssamtök lífeyrissjóða/Framkv stj.	Framkvæmdastjóri/Landssamtök lífeyrissjóða/Innri endurskoðun	2	3	6	Mikil áhætta. Stjóðurinn hefur takmarkaða möguleika til að lágmarka þessa áhættu.
Skjalaáhætta		Verkferlar	Innri endurskoðun	1	2	2	Lítill áhætta. Þjónusta lögfræðinga keypt til að lágmarka áhættuna.
Úrskurðaráhætta lífeyris		Verkferlar	Innri endurskoðun	1	2	2	Lítill áhætta. Er frekar vélrænt ferli og kerfi sem sér um útreikninga.
Áhætta vegna útvistunar		Verkferlar	Innri endurskoðun	1	2	2	Lítill áhætta. Höfum mikið eftirlit með útvistunaraðilum.
Upplýsingaáhætta		Verkferlar		1	1	1	Lítill áhætta. Passað uppá að upplýsingar veittar útá við séu réttar.

* Við mat á áhættutölu er litið til tveggja þátta; líkum á viðkomandi áhættu og afleiðingum sem hún gæti valdið. Hvor þáttur er metinn á bilinu 1 til 3, þar sem 1 merkir litlar líkur/afleiðingar og 3 merkir miklar líkur/afleiðingar. Við matið er m.a. haft til hliðsjónar skýrsla um fjárhagslega áhættu, umfjöllun í fjárfestingarstefnu og mat sérfræðinga sjóðsins. Margfeldi þessara þátta gefur áhættutölu sem flokkast í þrjá flokka; rautt sem stendur fyrir mikla áhættu, gult sem stendur fyrir meðal áhættu og grænt sem stendur fyrir litla áhættu (sjá myndræna framsetningu hér að neðan). Flokkun þessi endurspeglar forgangs röðun við áhættustýringu á hverjum tíma.

		Afleiðingar		
		1	2	3
Líkur	3	3	6	9
	2	2	4	6
	1	1	2	3

VIÐAUKI 4: DAGSKRÁ ÁHÆTTUSTÝRINGAR*

LÍFEYRISTRYGGINGARÁHÆTTA	JANÚAR	FEBRÚAR	MARS	APRÍL	MAÍ	JÚNÍ	JÚLÍ	ÁGÚST	SEPTEMBER	OKTÓBER	NÓVEMBER	DES- EMBER
Skerðingaráhætta	Fjárh.áh.			Tryggfr. út.	Eigið áhættum.		Fjárh.áh.			Fjárh.áh.	Fjárf.stefna	
Iðgjaldaáhætta	Stjyfirlit**			Tryggfr. út.	Eigið áhættum.						Fjárf.stefna	
Umhverfisáhætta					Eigið áhættum.						Fjárf.stefna	
Lýðfræðileg áhætta				Tryggfr. út.	Eigið áhættum.						Fjárf.stefna	
Réttindaflutningsáhætta				Tryggfr. út.	Eigið áhættum.						Fjár.stefna	
LAUSAFJÁRÁHÆTTA												
Seljanleikaáhætta					Uppfærsla, Eigið áhættum.						Fjárf.stefna	
Útstreymisáhætta				Tryggfr. út.	Eigið áhættum.						Fjárf.stefna	
MÓTADILAÁHÆTTA												
Útlánaáhætta					Eigið áhættum.						Fjárf.stefna	
Sambjökkunaráhætta	Fjárh.áh.			Fjárh.áh.	Eigið áhættum.		Fjárh.áh.			Fjárh.áh.	Fjárf.stefna	
Landsáhætta					Eigið áhættum.						Fjárf.stefna	
Afhendingar- og uppgjörsráhætta					Eigið áhættum.						Fjárf.stefna	
FJÁRHAGSLEG ÁHÆTTA												
Vaxta- og endurfjárfestingaáhætta	Fjárh.áh.			Fjárh.áh..	Eigið áhættum.		Fjárh.áh.			Fjárh.áh.	Fjárf.stefna	
Uppgreiðsluáhætta	Fjárh.áh.			Fjárh.áh.	Eigið áhættum.		Fjárh.áh.			Fjárh.áh.	Fjárf.stefna	
Markaðsáhætta	Fjárh.áh.			Fjárh.áh.	Eigið áhættum.		Fjárh.áh.			Fjárh.áh.	Fjárf.stefna	
Gjaldmiðlaáhætta	Fjárh.áh.			Fjárh.áh.	Eigið áhættum.		Fjárh.áh.			Fjárh.áh.	Fjárf.stefna	
Ósamræmisáhætta	Fjárh.áh.			Fjárh.áh.	Eigið áhættum.		Fjárh.áh.			Fjárh.áh.	Fjárf.stefna	
Verðbólguáhætta	Fjárh.áh.			Fjárh.áh.	Eigið áhættum.		Fjárh.áh.			Fjárh.áh.	Fjárf.stefna	
Áhætta vegna eigna utan efnahagsreikning	Fjárh.áh..			Fjárh.áh.	Eigið áhættum.		Fjárh.áh.			Fjárh.áh.	Fjárf.stefna	

REKSTRARÁHÆTTA												
Starfsmannaáhætta					Eigið áhættum.	Skýrsla IE						Samtekt. framkvstj.
Áhætta vegna svika					Eigið áhættum.	Skýrsla IE						Samtekt. framkvstj.
Áhætta vegna upplýsingatækni				Mat ráðgjafa	Eigið áhættum.	Skýrsla IE						Samtekt. framkvstj.
Orðsporsáhætta					Eigið áhættum.							Samtekt. framkvstj.
Pólitísk áhætta/lög og reglur	Framkvstj.			Framkvstj.	Eigið áhættum.	Skýrsla IE	Framkvstj.			Framkvstj.	Fjárf.stefna	
Skjalaáhætta					Eigið áhættum.	Skýrsla IE						Samtekt. framkvstj.
Úrskurðaráhætta lífeyris					Eigið áhættum.	Skýrsla IE						Samtekt. framkvstj.
Áhætta vegna útvistunar					Eigið áhættum.	Skýrsla IE						Samtekt. framkvstj.
Upplýsingaáhætta					Eigið áhættum.							Samtekt. framkvstj.

ÚTTEKTIR OG SKÝRSLUR												
Ársskýrsla				x								
Árshlutauppgjör									x			
Fjárfestingarstefna										x	x	
Áhættustefna											x	
Tryggingafræðileg úttekt				x								
Álagspróf tryggingafræðings til FME					x							
Úttekt á ávöxtun einstakra eignasafna				x								
Endurskoðunarskýrsla vegna ársreiknings				x								
Áhættumat vegna upplýsingatæknimála				x								
Skýrsla um meginniðurstöður aðgerða á sviði innra eftirlits						x						
FME sundurliðun eigna samtryggingardeild		x			x			x		x		
FME sundurliðun eigna séreignardeild		x			x			x		x		
Skýrsla endurskoðunarnefndar				x								
Eigið áhættumat					x							x
Stjórnaryfirlit	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Skýrsla ábyrgðarmanns vegna pen.þvætti												x
Fjárhagsleg áhætta	x			x			x			x		

*Tímasetningar geta hliðrast milli mánaða